

Хржановський Д. О.,
здобувач вищої освіти спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник: **Хилько І. І.,**
старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ

Для ефективного управління народним господарством чи будь-якою його структурною ланкою необхідно чітко розуміти, який має бути вплив планування на економіку та наслідки цього впливу. Реалістичним плануванням слід розуміти суть процесів, які у економіці, ситуацію, що складається для підприємства. Це складні проблеми. Вибір методів прогнозування, оцінка управлінської ситуації допомагають знання та досвід успішного прогнозування та управління [1].

На наші дні необхідно відмітити все більше зростаючу потребу в прогнозах. Теорія прогнозування і планування на базі економічної теорії відіграє важливу роль у системі економічних дисциплін.

Її можна розглядати як з'єднувальний ланцюжок між економічною теорією з одного боку та галузевою економікою з іншого. В процесі прогнозування та планування використовуються досягнення природничих, біологічних та інших наук, зокрема математики. Поняття «прогноз», «прогнозування» стосуються майбутніх, тобто невідомих подій [1, 2].

На сьогоднішній день, прогнозування входить майже в усі галузі науки, господарської а також політичної діяльності. Але основним є економічне прогнозування, через те, що розвиток економіки визначає темпи росту інших елементів суспільної системи. Водночас економіка є однією з найбільш важливих та складних для прогнозу областей.

Прогнозування включає в себе збирання і аналіз даних, використання статистичних методів і моделей для оцінки майбутніх тенденцій і подій. Це допомагає людям і організаціям зробити кращі рішення на основі передбачуваних результатів.

Наприклад:

- не знаємо погоду, що буде наприкінці дня при виході з дому на роботу або навчання – потрібний прогноз погоди;

- керівник підприємства прогнозує обсяги діяльності на майбутній місяць, тому що йому сьогодні треба приймати рішення про обсяги постачання сировини.

В житті, людина часто стикається із проблемою невизначеності. Якби її не було, то ми заздалегідь знали б, що варто робити. Але невизначеність існує, з нею пов'язані ускладнення в виборі найкращої лінії поведінки людини. Ми робимо деякі припущення, враховуючи, що дійсність буде в майбутньому відповідати їм.

Управління економічною діяльністю підприємств у ринковому середовищі вимагає прийняття оптимальних рішень. Це пов'язано з тим, що витрати на

прийняття нерациональних рішень на ринку зростають, завдаючи потенційної шкоди підприємствам і суспільству. Чим вищий рівень прогнозування, тим ефективніше прийняття рішень. Прогнозування надає інформацію для вибору найкращого рішення.

У наш час прогнозування є частиною майже всіх сфер суспільного розвитку. Основні напрямки прогнозування:

- економічне;
- демографічне;
- соціальне;
- науково-технічне;
- освоєння природних ресурсів;
- зовнішньополітичне.

Економічні прогнози включають в себе прогнози основних показників відтворення, галузевої а також територіальної структури виробництва, відтворення трудових ресурсів, основних фондів й капіталовкладень, розвитку світового господарства та зовнішньоекономічних зв'язків. Демографічні прогнози охоплюють рух народонаселення та відтворення трудових ресурсів, рівень зайнятості працездатного населення, його кваліфікаційний та професійний склад [3].

Демографічне прогнозування розглядає динаміку народонаселення на основі аналізу його структури за статтю та віком, даних з народжуваності та смертності. Це прогнозування дозволяє отримати прогнозну інформацію щодо чисельності сімей, їх середньої величини, напрямку та інтенсивності міграційних потоків населення, тривалості активної трудової діяльності, середнього віку, початку та закінчення трудової діяльності, виходу на пенсію, середній тривалості життя.

На основі демографічних прогнозів плануються обсяги та структура суспільних потреб населення, виробництва предметів особистого споживання, розвитку освіти, охорони здоров'я та ін. Таким чином, демографічні прогнози тісно пов'язані з прогнозами соціального розвитку та підвищення рівня життя.

Соціальні прогнози вивчають та аналізують різні аспекти суспільного життя, щоб передбачити можливі зміни і тенденції в майбутньому. Наприклад, вони досліджують демографічні дані, такі як розподіл за віком та статтю, щоб зрозуміти, як структура населення зміниться з часом [4].

Отже, життя сучасного суспільства є неможливим без передбачення майбутнього, без визначення перспектив його розвитку. Нині прогнозування є одним з найважливіших наукових чинників формування стратегії та тактики економічної політики держави. Державне регулювання економіки має забезпечувати реалізацію лише оптимальних рішень, оскільки потенційні втрати суспільства від необґрунтованих розпорядчих заходів значно збільшуються.

Можна дійти висновку, що сьогодення вимагає розширення області прогнозування, подальшого вдосконалення методології і методики розробки прогнозів. Чим вищий рівень соціально-економічного прогнозування у суспільстві, тим вища і ефективність цілеспрямованого впливу держави на перебіг соціально-економічних процесів.

Список використаних джерел

1. Єріна А. М. Статистичне моделювання і прогнозування: навчальний посібник. Київ, 2001. 143 с.
2. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 188 с.
3. Равікович І. Є., Присенко Г. Макроекономічне прогнозування: навчальний посібник. Київ: КНЕУ. 2002. 135 с.
4. Бесєдіна В. В. Прогнозування і розробка програм: методичні рекомендації. Київ: Науковий світ, 2000. 237 с.